

Тихи тренутак пред олују

Пише: Благоје Миланковић
среда, 02 април 2008 15:50

Да ли ће после 11.05. уопште бити политичке олује? Да ли ми заправо као друштво и држава клиз и мо као џак кромпира низ колосек – ударајући са времена на време у вођице, како би се наново вратили тачно већим делом своје осе на правац.

Која слика и какав сценарио одговара нашем путу кроз историју? Заправо треба га много више препричавати, изнова пронаћи разне начине његовог освешћивања, да би уопште стекли прилику да формирамо и утичемо на властити ход кроз историју. Нама је свакако потребна „Савремена Србија“ која пресудно самоодређује свој историјски корак, какве су савремена Енглеска, Француска, Немачка, или нама ближе по величини Аустрија, Чешка, али и много мање земље, попут Словеније. На страну што С. Жижек каже да га је стид кад Американци тако отворено диктирају распоред активности Словенцима (или ће пре бити да га је стид што то раде тако отворено), али цена тога „нису интереси Словеније, него Србије“. Напротив.

Заправо, неуспеси наше политике нас наводе на фаталност: они нас чине трајно предметом, а не субјектом у међународним односима. Идентичан осећај, који се узајамно подхрањује са местом грађанина у српском друштву, данас али и много раније. Већ споменути Жижек је, на ХРТ, својевремено изјавио да је иритантна „јовановска“ природа Срба, те да не припадамо „истом цивилизацијском кругу“ (са њима и Хрватима), тако некако. Донекле је свакако био у праву, учествујући у данашњем давању имена илузијама које живимо, или стварности која нам измиче. Одредница ове категоризације је поједностављена „борба добра и зла“ – „јовановски“ сведена; што одаје „историјски неукус“, стање које не поима да је само плес нужен, док све остало није. Отуда прости умови западају у неспособност за историју, чиме се стропоштавају у ништа, пред прагом са ког се у историју тек закорачује. Истина, у Србији није ни тако лако да се сложимо око „јовановске“ небесности земаљског. Све што ми имамо је наша мала, „мусава“ тајна, која срозала до свакодневице, а посебно у последњих 20 година, и до историје.

Када би се изистински дало уоквирити ових задњих 20 година, то би се морало учинити:

- кроз оптику таласа историјских промена које су се дешавале у таласима, где је први талас распад Југославије кроз национално питање свих шест народа, други талас процес транзиционе трансформације политичког система Србије у потпуно капиталистички систем, уз растакање државности Србије, и трећи талас – бесправно откидање КиМ, уз питање опстанка државе Србије;
- кроз историјске резултате српске нације током истих 20 година; и

- кроз перспективу тог трећег таласа историјских промена – куда нас води, где нас може оставити?

Онда би унеколико рационално знали шта ми Срби сада заиста можемо, уместо упрошћених дилема из парола политичких кампања.

Изборна борба визија Србије је заправо стварни предмет о коме се данас одлучује. То је питање како смо дошли до тога да, и након 20 година „потуцања кроз историју“, и даље заостајемо за истим, једнако кризним током ствари. Није ту само реч о интегритету српске државе, који иначе, као и код сваке друге државе, почива на равнотежи унутарње и спољње државе – јер се у сваком другом случају пре или после трпи, или од спољњег, или од унутарњег притиска, а у нашем случају, од претрајавања кризе извазане обома. Занемаримо неодговорност која није успела да сабере и сажме толико очигледна искуства последњих 20 година у један и исти национални комуникациони простор као своје знање о истини (већ лимбично постоје одвојена знања и истине, од националних тема до свакодневнице). Прихватимо као дато ноторно стање српске политике у коме доминира групна, интересна свест жих структура и хијерархија, чији је превасходни циљ власт, отворен разбојнички паразитлук и непомирљива борба за интерес кланова, док су друштвени феномени као такви трећеразредни, као и опстанак народа и државе. Ако све то узмемо у обзир, о каквим визијама уопште говоримо, да ли су оне могуће, и да ли су одрживе? Да ли се свим наведеним успоставља Савремена Србија? И да ли оно сведочи о Савременој Србији способној да опстане као реална чињеница, или нечему што би могли назвати једва „пројектом“ или „изборном кампањом“? Једном се, напослетку, мора и међу Србима разумети да „онолико има садашњице колико има стварне будућности“, а не обрнуто. Да нада не припада утопијским категоријама, већ радним дефиницијама друштва.

Зато ме, по ко зна који пут, брине да ли ће, поред „визија Србије“, које струје међу нама пред ове изборе, после самих избора остати нешто и од саме Србије. Свакако не мислим буквално, премда и то може бити у питању, већ пре свега у смислу Савремене Србије, земље наде, реда и знања. А шта, заправо, на почетку поменутог „трећег таласа“, са собом доносе доминантне бирачке опције?

Прво, оно што се мора утврдити јесте колико су по бирачком рејтингу доминантне опције у правом смислу оригинални носиоци политичких идеја, те тако на почетку трећег таласа стварне алтернативе визије Србије; или њихови политички пројекти у себи носе јаке

контрадикције и неодрживе перспективе. По било ком основу, а сигурно их има више. Зато је прво озбиљно питање, не шта ће Срби изабрати 11.05. већ шта ће нас из историје запљуснути. Друго питање је у какву авантуру срљамо, јер је други талас очито генерисао две јаке политичке позиције, које на различитим странама трагају за визијом Србије. Без много доказивања, у основи обе стоје слабости генерисане транзицијом. Тзв. „Европска Србија“ црпи своју снагу, не из ентитета по имену „Европа“, колико из мешавине успеха нове елите и неуспеха српског друштва да за већину грађана Србије обезбеди уверљив излазак из кризе и успешну транзицију, па се исти очекује не више кроз Србију – „Савремену Србију“ – него утопистичку Европу која ће одменити српску перспективу. Са друге стране, тзв. „Радикалска Србија“, која поред националног набоја и стварне бриге за опстанак „јаке“ српске државе, заправо суштински почива на месту „малог човека“ у новом капиталистичком систему у Србији. Треће питање је – да ли од обе опције било среће, када би се којим чудом могле и применити?

Можда је све време једино стварно питање колико ће се, и до када ће се, по истој матрици градити и разрешавати дилеме у Србији? Колико ће се остајати у истим оквирима, тако да нас и данас Нушић може слатко и актуелно засмејати, као да се ништа није променило међу Србима читав један век?